

LOBBYWATCH

Niels Jongerius namens Lobbywatch NL
Transnational Institute
De Wittenstraat 25, 1052 AK Amsterdam

Eerste Kamer der staten Generaal
Griffier prof. mr. dr. R. Nehmelman,
Postbus 20017, 2500 EA Den Haag

Onderwerp: Integriteitsregels Eerste Kamer

Geachte Griffier Nehmelman, geachte leden van de Eerste Kamer der Staten Generaal

Naar aanleiding van verschillende publicaties op journalistiek platform Follow the Money¹ is er in de maatschappij en in uw Kamer discussie ontstaan over (de schijn van) belangenverstrengeling bij Eerste Kamerleden.

Middels deze brief wil Lobbywatch NL graag uw Kamer van onze voorstellen voor betere regels omtrent omgang met (de schijn van) belangenverstrengeling op de hoogte brengen. Lobbywatch NL is een coalitie van maatschappelijke organisaties die streeft naar meer transparantie en betere regulering van lobbyactiviteiten in Nederland.

Onze concrete voorstellen aan uw Kamer zijn gebaseerd op het manifest van Lobbywatch NL, dat aanbevelingen aan zowel de regering als het parlement bevat om lobbyen te reguleren. Ons manifest treft u hier.

Onze aanbevelingen zijn gebaseerd op het uitgangspunt dat u als volksvertegenwoordiger primair de taak heeft als medewetgever en controleur van de regering te handelen. Hoewel Kamerleden hun functie in deeltijd uitoefenen, zijn zij altijd volksvertegenwoordiger. In het Verslag van de tijdelijke commissie GRECO-rapport,² stelt uw Kamer dan ook dat er een gezamenlijk belang bestaat bij het hooghouden en beschermen van de reputatie van de Kamer. Zelfregulering blijkt daartoe niet afdoende.

Mocht u naar aanleiding van onze aanbevelingen met ons van gedachten willen wisselen, dan zijn wij daar graag toe bereid.

Namens Lobbywatch NL

Niels Jongerius

1 Follow the Money, <https://www.ftm.nl/artikelen/dubbele-petten-senatoren>;
<https://www.ftm.nl/artikelen/senatorendatabase>; www.ftm.nl/artikelen/senatorendatabase-zoekmachine;
<https://www.ftm.nl/artikelen/senatoren-adviesfuncties>.

2 Verslag van de tijdelijke commissie GRECO-rapport, vastgesteld 13 mei 2014, pagina 6.

LOBBYWATCH

Aanbevelingen Lobbywatch NL

Gedragcode

Anders dan leden van het Kabinet of de Tweede Kamer hebben leden van de Eerste Kamer verschillende functies/betrekkingen die overlap (kunnen) hebben met het werk als Kamerlid. Juist omdat Eerste Kamerleden geacht worden naast hun werk als Kamerlid andere (maatschappelijke) functies te verrichten,³ is het goed om stil te staan bij de aanbeveling van de GRECO voor een eigen gedragscode. Immers, hoe meer functies met elkaar gecombineerd worden, des te groter de kans op (de schijn van) belangenverstrengeling.

Door de nevenfuncties van Eerste Kamerleden kan onduidelijkheid ontstaan over de verschillende taken en rollen van een Senator. De controletaak die de Eerste Kamer heeft op het handelen van de regering kan bijvoorbeeld op gespannen voet staan met de rol van een Eerste Kamerlid als (expert) adviseur aan diezelfde regering.

Zeker in het licht van recente maatschappelijke discussies zou de Kamer zich opnieuw over de wenselijkheid voor een eigen gedragscode moeten buigen.

Onderdeel van een dergelijke code moet in ieder geval zijn dat er sprake is van heldere, volledige en tijdige registratie van nevenfuncties en de daarmee verdiende salarissen en een verbod om te stemmen over zaken waarbij senatoren persoonlijk betrokken zijn. Ook een geschenkenregister (boven de 50 euro), inclusief betaalde reizen, zou hieraan gekoppeld moeten worden. Voor Tweede Kamerleden, gemeenteraden en provinciale staten geldt dit al.

Openbare agenda's

De agenda's van ministers, ambtenaren die beslissingsbevoegdheden hebben, parlementsleden en toezichthouders dienen actief openbaar gemaakt te worden. De agenda's moeten ex ante openbaar worden gemaakt, tenzij er gegronde redenen zijn om dit niet te doen.

Ministers maken inmiddels hun agenda's zoveel mogelijk openbaar. Dat is een belangrijke stap, alhoewel er ook voor ministers nog verbeteringen mogelijk zijn.⁴ Er zijn al Kamerleden die, o.a. via websites of *social media*, maar ook tijdens debatten of door middel van schriftelijke inbreng, transparant zijn over wie zij ontmoeten en spreken. Toch geldt dat lang niet voor alle Kamerleden.

³ Uit het dossier van FTM, '[Met de poten in de bestuursmodder](#)', 11 september 2018.

⁴ [Persbericht Lobbywatch NL](#): 'Niet opnemen lobbygesprek Van der Veer in agenda minister Hoekstra dubieus', 5 april 2018.

LOBBYWATCH

Lobbyregister

Voer een lobbyregister in dat verplicht is voor organisaties en personen die minimaal 0.25 FTE op jaarbasis besteden aan lobbyactiviteiten en belangenbehartiging.⁵ Ook de GRECO doet verschillende voorstellen voor regels over de contacten tussen lobbyisten en Kamerleden.⁶

Hoewel Eerste Kamerleden regelmatig ook lobbyen – FTM bericht dat een vijfde van de nevenactiviteiten zogenaamde “adviesfuncties” betreffen – is het niet wenselijk de *toegang* van Eerste Kamerleden aan de Tweede Kamer te beperken. Wel zou openheid, o.a. via registers, moeten bijdragen aan beter inzicht in de rol die adviserende Kamerleden hebben (gehad) bij het tot stand brengen van wetgeving. Daarnaast zouden hierin gesprekken die Eerste Kamerleden met (externe) lobbyisten hebben opgenomen moeten worden.

Lobbyparagraaf

Voer een verplichte lobbyparagraaf in: de zogenaamde ‘legislative footprint’. In alle wetsvoorstellen, en waar mogelijk ook in andere besluitvormingsprocessen, moet een lobbyparagraaf opgenomen worden die registreert en samenvat welke externe inbreng is gegeven, hoe die in de wetgeving is meegenomen, door wie deze is ingebracht, en welke contacten hebben plaatsgevonden tussen lobbyisten aan de ene kant en ambtenaren, toezichthouders en parlementsleden aan de andere kant. Registratie van de externe inbreng vindt plaats tijdens het besluitvormingsproces en externe inbreng wordt uiterlijk een maand na indiening openbaar gemaakt.

Naar aanleiding van de nota ‘*Lobby in het daglicht, luisteren en laten zien*’, hebben de Tweede Kamer en regering positief op het voorstel een dergelijke paragraaf te bewerkstelligen gereageerd.⁷ Wij moedigen de Eerste Kamer aan hier, samen met de Regering en Tweede Kamer, gezamenlijk mee aan de slag te gaan.

Totdat er een verplichte lobbyparagraaf en lobbyregister is ingevoerd, moeten Eerste Kamerleden die – in welke hoedanigheid dan ook – lobbyen bij de Regering, Ministeries en de Tweede Kamer daar zelf actief openheid over geven. Dat kan bijvoorbeeld door tijdens de behandeling van wetsvoorstellen openheid te geven aan het begin van het debat, of door middel van schriftelijke toelichting.

Onafhankelijke toezichthouder

Tot slot dient een voldoende toegeruste en onafhankelijke autoriteit belast te zijn met toezicht en handhaving van de regels met betrekking tot het register en transparantie van lobbyen voor zowel de Eerste Kamer, alsook de Tweede Kamer en de Regering.

⁵ Uitgebreidere uitleg over de werking van het door Lobbywatch NL voorgestelde register [treft u hier](#).

⁶ [Fourth Evaluation Round](#), GRECO Evaluation Rapport the Netherlands, 17-21 June, 2013.

⁷ [Verslag notaoverleg](#) Tweede Kamer & stemming.